

Sárospataki KRÓNIKA

IX. évfolyam

4. szám

1977. április

Ujjé, a diáknap nagyszerű!

(Három megye és város képviselői a sárospataki ifjúsági fesztiválon)

Ha valamikor öregdiákként fogok visszagondolni a Sárospatakon eltöltött négy — vidám és kevésbé örömteli eseményekben bővelkedő — esztendőre, akkor kellemes emlékeim sorában minden bizonnyal az élre kívánczik majd az a néhány nap, amely valahogy így vésődött a résztvevők tudatába: SÁROSPATAKI DIÁKNAPOK! EZ IGEN!

Talán ez járt a fejemben akkor is, amikor másodikos koromban aktív részese lehettem ennek a valóban igen hasznos és látványos rendezvénynek.

Most felidézem magamban a kétvétenként ismétlődő benyomásokat.

Az ember megy az utcán. A virágba borult fák ébredő tavaszi lehelete remeg a levegőben. A nap jótékonyan ontja meleg sugarait, melyekben körös-körül vidám arcok fürdenek... S érzem: engem is magával ragad a szélesen áradó jókedv. Csillogó szemű, kipirult arcú leányok és fiúk csoportokba verődve, önfeledten dalolnak — valamiféle belső kényszer hatására én is velük dúdolgok egy-két nótát. Aztán az iskolakertben néhányan mintha furcsán néznének rám. Azon kapom

magam, hogy egy „szakállas”, a 30-as években nagy sikerű slágert énekelek félhangosan: „Ujjé, a Ligetben nagyszerű...” Nem tudom eldönteni, honnan jutott eszembe ez a melódia. Talán a papámtól hallottam valamelyik nap. Vagy a rádióban. Mindenesetre a felszabaldultan szárnyaló, oldott hangulatot, a hétköznapi robot szürke láncait boldogan feltépő ujjét... akarom mondani ujjongást kitűnően kifejezi. S mire az iskolakert kapujához érek, már gitárkísérettel csendül fel a „vadász” sláger: „Ujjé, a diáknap nagyszerű!”

Nem is lehet más, csak nagyszerű három megye (Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár, Borsod) és három város (Budapest, Miskolc, Debrecen) legjobb, legtehetségesebb diákjainak a találkozója, fesztiválja.

Ilyenkor gazdag program (sok sport- és kulturális rendezvény, verseny) biztosítja a remek szórakozást. Számos alkalom adódik arra, hogy egymástól távol fekvő iskolák tanulói új, szoros barátságokat kössenek. új, érdekes „művészi” megoldásokra, játékokra tanítsák meg egymást. S mód van arra is, hogy a máshova való fiata-

lok egy kicsit közelebről megismerjék városunkat.

Sárospatak történelmi atmoszférájával (a nagy időket megélt várral, a páratlan értékeket magában rejtő Nagykönyvtárral, kuriózumnak számító régi épületeivel, a gimnázium tiszteletet parancsoló ódon falaival), sétára csábító üde parkjaival (várkert, iskola-kert) s a fűzfák őrizte hűs Bodrog-parttal ideális hely a diáknapok színpompás, tarka forgataga számára.

Rendezvényekben, programokban (tehát jó hangulatban) az idén sem lesz hiány. A IX. Sárospataki Diáknapok megtartásának a feltételei kedvezőek. A produkciók emelt színvonalat képviselnek; ezt eredményezte a többlépcsős válogató verseny.

Február végén rendezték meg a megyei fordulót; ott eldőlt, hogy kik képviselik itt Borsod-Abaúj-Zemplén megyét. A szólóhangszer-kategóriában 14-en nyertek jogot a pataki szereplésre (köztük iskolánk 5 diákja: az arany okleveles Kiss József, a bronz okleveles Földházi László, az ezüst okleveles Sípos István és az ezüst okleveles Szabó Katalin — Mizsák

Gabriella duó). A népi hangszeres kategóriában 3, a kamarazenekarok kategóriájában pedig 4 személy, illetve csoport indulhat (többek között gimnáziumunk arany okleveles kamarazenekara). A „diákszínpadon” 9 együttes műsorában gyönyörködhetünk (köztük van a mi ezüst okleveles irodalmi színpadunk is). A négy néptáncsoport között — mivel az arany fokozatot nem adták ki — első helyen áll a miénk, amely ugyan csak ezüstöt kapott.

A pol-beat és a folk-beat képviselői közül 11 léphet fel megyénk színeiben; 14 szólóénekes

mutatja be tudását (tőlünk az ezüst okleveles Majdanics Miklós és a bronz okleveles Nagy Éva — Bodnár Piroska duett); vers- és prózamondásra 31 versenyzőt hívtak meg (a pataki színeket két „aranyos”, Bodó Katalin és Tarnóczi Barna, valamint egy „bronzos”, Zvada Judit képviseli).

Az előjelek biztatóak; minden remény megvan arra, hogy — mint minden eddigi — a mostani sárospataki ifjúsági fesztivál is meg fog felelni a várakozásnak. Jó lesz a hangulat, új élményekkel gazdagodunk, hogy tudatunkba duplán

vésődjön bele: SÁROSPATAKI DIÁKNAPOK! EZ IGEN!

Ilyen gondolatokkal eltelve — a Diáknapok Országos Rendezőbizottsága, a KISZ BABZ megyei Bizottsága, a BABZ megyei Tanács VB művelődésügyi osztálya, a Sárospataki városi Tanács VB művelődésügyi osztálya, a Comenius Tanítóképző Főiskola, a Rákóczi Gimnázium KISZ-bizottsága és a magam nevében — szeretettel köszöntöm a IX. Sárospataki Diáknapok minden kedves résztvevőjét.

Laczkó Tibor IV. B

Alma Mater

Interjú Dr. Király István akadémikussal

1977. február 22-én a Látókör szervezőinek meghívására ellátogatott iskolánkba dr. Király István akadémikus. — A híres pataki öregdiákot, az ELTE tanszékvezető egyetemi tanárát, a Kossuth- és Allami-díjas irodalomtörténészt nagy szeretettel fogadtuk. — Dr. Király István aznap este — tekintettel Ady Endre születésének közelgő 100. évfordulójára — a zsűfoglalásig megtelt díszteremben magával ragadó Ady-előadást tartott. — Az előadás után fogadta lapunk egyik szerkesztőségi tagját, Berecz Lilla III. B osztályos tanulót, és szívélyesen válaszolt az általa feltett kérdésekre.

— Szeretnénk tudni, hogy a professzor úr — mint pataki öregdiák — esetenként milyen érzésekkel tér vissza az alma materbe?

— Mindig elfogódottan; erre nem tudok mást válaszolni. Patak ugyanis nagyon sokat jelentett és jelent nekem. Tehát itt mindig elfog valamiféle diákori zavar... Akkor is, amikor a gimnázium vagy a mai Kossuth-kollégium egy-egy ismert helyiségébe belépek; akkor is, amikor fiatal koromból egy-egy iskolatárs, vagy megbecsült tanár emlékével találok szemben magam.

Az érzéseimről nehezen megy a beszéd. Ha azt kérdeznék, mit jelentett számomra Patak, talán könnyebben meg tudnám mondani. (Egyébként ezt a problémát tavaly már felvetette nekem Asperján György is, amikor a „Híres Alma Materek” című rádiósorozat pataki részének szerkesztését végezte.)

Nagyjából három dolog raga-

dott meg itt. Az egyik — mint előadásom elején érintettem is — az a fajta egészséges puritanizmus volt, amelynek gyökerei a múltba nyúltak. Ebben az iskolában a munka szeretetére neveltek; a munka megbecsülését árasztotta magából szinte minden...

A másik vonzó dolog — amelyre előadásom végén utaltam — a szabadságharcos hagyomány volt. Ezek között a falak között történelmi levegőt lélegzett be az ember. Szinte „benne volt a levegőben” a megmaradásért és a haladásért vívott harc eszméje... Nem hagyott lankadni minket az ősi dac, az öröklött csakazértis, az ösztönző mégis szelleme.

A harmadik említésre méltó dolog a jórészt demokratikus tanár-diák viszony volt... Akadt itt több tanár, akinek a léte az ember számára sokat jelentett. Ma is tudom, hogy ezt vagy azt az élményt melyik tanárnak köszönhetem. Hadd

említem meg, hogy velem pl. Hegyi József szeretette meg Németh Lászlót... De felhozhatom példaként azt is, hogy József Attila iránt Képes Géza keltette fel az érdeklődésemet; tőle hallottam először, hogy József Attila a huszadik század egyik legnagyobb költője.

Más tekintetben Jakob Károlynak is hálás vagyok. Ő eleven példát adott nekem arra, hogy milyen fontos tanári erény a pontosság, a kötelességtudat, az alaposság...

Meggyőződésem, hogy egyéniségem sok vonása itt erősödött meg. Itt értek azok a jótékony hatások, amelyek szellemi kibontakozásomat elősegítették.

— Mint közismert Ady-kutatót kérdezzük, hogy gimnazista vagy egyetemista korában ragadta-e meg Ady Endre költészete, illetve hova fűződnek első Ady-élményei?

— Még a pataki gimnáziumba jártam, amikor Ady versei közel kerültek hozzám. Jó időben az iskolakertben tanulmányozgattam őket...

Egy teológus, akinek mendikánsa voltam, nagyon szeretete Adyt, sokat beszélt nekem a költőről. Szavai hatására vettem kézbe egy Ady-kötetet; mihelyt beleolvastam, elfogott

valami ismeretlen, szorongató érzés.

Ezt annak idején még magának sem tudtam megmagyarázni. Most már sejtem, mi történt velem; akkor éreztem meg először, hogy az életnek van valami végtelensége; hogy lényünk mélyén ott szunnyad a teljesség igénye; hogy sorsukra rányomja bélyegét a „minden titkok” nyitjának keresésére irányuló szándék...

Ez az érzés számomra akkor még csak valami különös, nyugtalanító jelenség volt; gyorsan támadt, alaposan „áthangolt”, de többé sohasem múlt el.

— *Mi, akik tiszteletben tartjuk a haladó hagyományokat, szeretnénk tudni, hogy kutatásai során a professzor úr nem bukkant-e olyan adatokra, amelyek Ady és Sárospatak kapcsolatára utalnak?*

— Sajnos, a költő és a város között közvetlen kapcsolat nem létezett. Ezért inkább a zilahi és a pataki kollégium között érzékeltetek valamiféle közvetett kapcsolatot...

Ady 1892-től 1896-ig a zilahi kollégiumban nevelkedett; számára az ott töltött idő minden perce determináló volt. (Olyan értelemben, ahogy pl. Móríc Zsigmond is hangoztatta, hogy igazában a pataki kollégiumban „jött izzásba”, az itt uralkodó nagy és nemes eszmék befolyásolták írói pályafutását.)

Ezek a régi református kollégiumok nagyon összefonódtak

a szabadságharcos hagyományokkal; elkötelezett irodalmi és történelmi felfogást fejlesztettek ki növendékeikben. Azonkívül nagyobb mozgásteret, önállóságot adtak az ifjúságnak, mint akkoriban szokásos volt; belőlük sok eredeti egyéniség, nagy ember, tehetséges alkotó került ki.

Ha közvetlen kapcsolat nem is volt Zilah és Patak között, Zilahon és Patakon hasonló szellemi közegben élt a fiatalság. Tehát Ady kb. olyan útra valótlót kapott egykori iskolájától, mint a pataki diákok ettől az ősi „scholától”...

Ilyen módon Ady és Sárospatak kapcsolata csak afféle „eszmei rokonság”; nem a személyes érintkezés hozta létre, hanem a Nyugat modern költői iránti érdeklődés.

— *Kíváncsiak vagyunk, hogy a professzor úr tapasztalatai szerint az Ady halála óta eltelt csaknem 60 esztendő alatt nőtt-e, vagy csökkent az ifjúság érdeklődése a költő munkássága iránt?*

— Ady ismerőinek a száma feltétlenül nőtt, hiszen munkásságának nagy része már évtizedek óta kötelező olvasmány, iskolai tananyag. Ma már aligha akad fiatal, aki a költészetével valamilyen formában kapcsolatba ne került volna... Ady tehát a műveiben él. De hogy milyen mértékben hat, mennyire van jelen az emberek tudatában, mekkora a közvéle-

mény-formáló ereje, azt nehéz megmondani.

Úgy érzem, mintha az én ifjúságom idején Ady egy kicsit elevebb valóság lett volna... Természetesen Ady korszakos jelentősége azóta sem csökkent, de az olvasóközönség bizonyos rétegeinek Ady-képe mintha egysíkúbbá, „stilizáltabbá” vált volna... Ebben nem annyira Ady a hibás, mint inkább a róla készített sok mesterkelt szobor. Tudniillik a legtöbb Ady-szobor — beleértve a Népköz-társaság útján levő Ady-szobrot is — Adynak csak a lelkes, harcos vonásait domborítja ki; az ábrázolások középpontjában nem az a bonyolult lelkiéletű ember áll, aki miközben kiküzdötte, vagy ki akarta küzdeni az áhított harmóniát, a diszharmonia minden kinját átélte.

Ezért a mai fiatalok talán emberibbnek tartják József Attilát. Pedig Adyban is minden emberi, a költészetében is minden fájdalmasan őszinte, felzaklatóan igaz...

— *Ismerjük a professzor úr Ady-monográfiájának eddig kiadott két kötetét. Szeretnénk tudni, hogy az Ady-centenárium alkalmából megjelenik-e a monográfia harmadik kötete?*

— Nem jelenik meg csak egy későbbi időpontban. Még sok munka vár elvégzésre.

— *Köszönjük a beszélgetést.*

Oroszlánkörmök

A kollégista tragédiája

avagy egy berúgás és egy kirúgás története*

ELSŐ SZÍN

Dt-ülés a kollégium egy termében

Igazgató: A gyümölcsösöket megátkozom. Legyen átkozott a szilva, a cseresznye, a barack és a rum.

Diáktanács: Hozsán' az Úrnak, ki törvényt hozott.

MÁSODIK SZÍN

Sötétedő Kossuth utca. Két diák sétál a 7-es előtt

I. diák: Szomjúzom. Néhány pohár sör- és zenére van pénz.

II. diák: Sátán, ne kísérts! Megmondta Isten, hogy büntetni fog...

I. diák: Ha eddig tartott csak nagy hősiséged,
Úgy térjünk vissza porban játszani.

II. diák: Ki mondja ezt? Előre, hát előre!

I. diák: Jerünk tehát!

(Bemennek a korcsmába, egy sarok-
asztalnál helyet foglalnak. A korcsmá-
ros jó)

Korcsmáros: Uram, mivel szolgáljak?

I. diák: Csókot és bort.

Korcsmáros: Nem adhatok mást, csak mi lé-
nyegem.

(A korcsmáros kihozza az italt, a diákok
az iskoláról beszélgetnek)

II. diák: Csak az ital maradjon, elfeledjük.

(Lassan szállingóznak hazafelé a ven-
dégek, csak a két diák ül még a sarok-
ban)

A korcsmáros: Kiitta mindenik borát,
Vendégeim, jó éjszakát!

I. diák: A társaság oszol, menjünk mi is.

(Kimennek a korcsmából. A sarkon az
utolsó inka, az öreg Malvinka áll)

I. diák: Csak erre, erre, drága szép kisasszony!
Olcsóbban senki nem szolgálhat Önnek.

Malvinka: El, tolakodó!

Tán azt hiszi, hogy olyan e lány,
Kinek akárki mondhat szépeket?

I. diák: S hát mondhat-é mást?

II. diák: Minő méltóság, milyen szűz erény!
Megközelíteni szinte nem is merem.
(A két diák a kollégiumba indul)

HARMADIK SZÍN

Kinn sötét este. A kollégiumban diá-
kok sürgölődnek két illuminált álla-
potban levő barátjuk körül. Megjelen-
ik az ügyeletes tanár

Kar: Ki vagy te, rém! Nem téged hívtalak.

Tanár: Mit is mondtál előbb, fiam, nekem?

II. diák: Élvezni voltunk a természetet...

Íme itt vagyok bűnömmel s könnyeim-
mel.

Tanár: Borral, szerelemmel
Eltelni sosem kell.

I. diák: Hasztalan beszéd, hisz ismerünk már...

Tanár: De bűnhődésed végtelen leend.

NEGYEDIK SZÍN

Reggel a kollégiumban. Diákok ébrednek

I. diák: Oh hol vagyok, hol vannak álmaim?

(Felöltöznek, majd reggelire igyekez-
nek. A reggeli tea, körözött, péksüte-
mény, alma)

Diákok kara (egy diákhoz, ki teát iszik): Meg-
állj, a döghalált szívod magadba.

A körözött felett diákok hangja száll:

Minő csodás keverce rossz s nemes-
nek!

A diákok az almáról: Mely künt piros, de béle
por.

ÖTÖDIK SZÍN

A tanterem padjaiban diákok ülnek.

Bejön a tanár

Diákok kara: Üdvöz légy, tudós!

(A tanár kitölti a naplót, majd egy
diákkal röpdolgozatot írat, egyet felel-
tet, a diák nem készült)

Tanár: S te, Lucifer, hallgatsz, önhittén állsz?

Diák: Bármely titkát fejtsd hát meg a tudásnak,
Mert érzem, semmit fel nem fogok.

Tanár: Ne gúnyolj, óh, ne gúnyolj a tudással!

Diák (dadog): Né-négy-ezer...ezredév u-után a
...nap ki...kihül.

Tanár: Mily oktalan beszéd ez már megint?!

Diák: Ki annyi éjt szenteltem a tudásnak,
Csak a butával lettem-é egyenlő?

(A tanár a röpdolgozatot író diáktól
egy papirlapot vesz el)

Tanár: Ez álgyú; rajta rejtélyes fölírás!
(Hórihorgas egyest ír be)

Diák: Fukar kezekkel mérsz, de hisz nagy úr
vagy!

Tanár: Mondottam, ember: küzdj és bizva biz-
zál!

Diák: Egymást szedtük azzal, hogy tudunk:
Most a valónál mind elámulunk.

HATODIK SZÍN

Konyha, hosszú sor, diákok rohannak
az ebédlőbe

Konyhások kara: Ím itt jön ismét egy barbár
csapat.

Fussunk, zárjunk be ajtót és kaput,
Nehogy rabolni jöjön kedvük újra.

Konyhások a tűzhelynél: Ki az, ki ottan fűtözik.
Eretnek vagy boszorkány?

Több diák (az adagot nézve): De hátha ők a
szúnyogot
Medvének nézik...

(Gizike kaját visz egy itt ebédelő ta-
nárnak)

Egy diák (Gizikéhez): Oh, megállj, kecses hölgy!
Engedd egy percre, hogy csodáljalak!

Diákok szózata zeng a leves fölött: Sima mocsár,
csak békával tele...

Katinka néni (a repetázó tömegekhez): Rablók,
kigyók, paráznák, torkosok...

(Egy diák nemtetszését fejezi ki, mert rossz a
kaja).

Katinka néni (a mellette állóhoz): Nagyon ha-
ragszik társad, éhes ő is?

Egy ebédlős (a lázongóhoz): Így mersz beszélni!

Diák: Látom, haragszol, és érzem, miért.

Ínségemben hogy fel mertem sóhajtani.

HETEDIK SZÍN

Kimenő idején, a kollégium különböző pontjain

Kar: Zúg az élet tengerárja

Mindenik hab új világ

(A hallban látogatók)

Fiú (apjához): János, nekem szükségem volna
pénzre.

Apa: Egy fillérem sincs, mind elhordtad immár.

Fiú: Örök segítséget tőrjek-é tehát?

Tanár (egy lépcsőn rohangáló diákhoz):

E rendbontásért szobádba mégy,

S nem élvezed e szép, meleg napot.

(Az egyik hálóterembe megérkezik a harmadik ultijátékos)

Diák: Véletlenül mi kedves társaságba Juték!

A manzard lakói (a radiátornál ülve): Itt oly hideg van: jobb-e odalent?

Kar: Az a melegség, Mely életet visz a jegék honába...

Az ateista körről érkezők: Irgalmazz, Isten, bűnös lelkeinknek!

NYOLCADIK SZÍN

Sötétedő iskolakert. Az Erdélyi-kollégium előtt két huligán, Textil I. és Textil II. áll. Az ablakban egy erdélyis lány

Textil I.: Oh, hölgy! Reményt, reményt, ne bánatot.

Lány: A zárdafal közt nem tenyész remény.

Textil I.: Hadd tudjam hát neved meg legalább, Imámba, tudjam meg, hogy mit csatoljak.

Lány: Imádság jobban illet zárdaszűzet.

Textil I.: Előttünk áll a zárda ajtaja.

Textil II.: E rossz fal gátol-é?

Ki annyi sarcot vívtam a pogánytól, Nem bírom-é áthágni ezt a sáncot?

Ah, gyáva, te — hát mindent én te gyek?

(A sötét iskolakertben át Zambon tanár úr igyekszik hazafelé)

Tanár úr: De hogyha nem csalódom, ottan áll Egy férfi, arcán e sötét jelek.

(Visszamegy a kollégistákért)

Kollégisták: Recipe ferrum,

Halál reájuk, már a máglya ég.

Textilék (egy rendőrhöz futnak): Ments meg te, bajnok!

Rendő: Vajh, mi érhető?

Textil I.: A csattogányt hallgattuk és kísértük Midőn csillogni látunk két szemet

Vad szenvedéllyel a bokor megől. Ijedve kezdünk futni, míg utánunk Lihegve és dörögve négy keresztos Majd-majd beért, midőn hozzád jutánk.

KILENCEDIK SZÍN

A tv-teremben a két részeg diák fegyelmi tárgyalása folyik.

A dt-tagok térdelnek, a dt-titkár és néhány dt-tag áll

Diáktanács: Dicsőség magasban Istenünknek, Dicsérje őt a föld és a nagy ég!

Egy dt-tag (halkan a dt-titkárhoz): Árulónak mond újra a tömeg.

Dt-titkár: Úgy rémlik, egykor már ismertelek, Hogy együtt álltunk Isten zsámolyánál. (Bevezetik a két kollégistát)

Igazgató Úr (a dt-hez): Mi bűne a hitványnak? (Az egyik vádlotthoz): Te meg, fiam, beszéld el, hogy mi bánt úgy.

Kollégista: Élvezni voltunk a természetet...

Dt: Megmondta Isten, hogy büntetni fog!

Igazgató Úr: Eretnekek fölött kellén itélnem, Kik mérget szórva dudvaként tenyésznek,

S tüzzel vassal bár irtjuk, szüntelen Újult erővel küldi a pokol ránk.

Dt: Hah, pártos szellem! el előlem, el!

Igazgató Úr: Kimondom hát a nép ítéletét: El Isten színétől, megátkozott!

A két kollégista: Győztél felettem, mert az végzetem,

Hogy harcaimban bukjam szüntelen. (A két diák kimegy a teremből)

Igazgató Úr és a dt: Be van fejezve a nagy mű, igen.

*A jelenet, melyet Simon Csaba és Baranyai András IV. F osztályos tanuló közismert Madách-szöveg alapján készített, a Kossuth-kollégium egyik műsoros estjén hangzott el.

Disputa

Csak lubickolhatunk, vagy majd úszni is fogunk?

Lapunk megbízásából Rusznák Mária IV. A osztályos tanuló a minap a helybeli tanácson felkereste Déry Zoltánt, a tervosztály vezetőjét, aki egykor iskolánk növendéke volt. Munkatársunk a Rákóczi Gimnázium mai fiataljainak néhány kérdésére kért tőle választ.

— Közismert, hogy az 1965 óta Sárospatakhoz tartozó Végárdón nagy látogatottságnak örvendő fürdő van. A gimnazisták is szoktak ott „lubickolni”. Mivel azonban iskolánk ifjúsága gyorsan cserélődik, a jelenlegi nemzedék már semmit sem tud a fürdő kialakulásáról. Ezért szeretnénk tájékozódni: hol, mikor, hogyan született meg a fürdő létesítésének gondolata?

— Városunkban, a Bodrog partján valamikor intenzív fürdőző élet folyt. A folyó egye erősödő ipari szennyezettsége azonban az 1950-es években a strandolást fokozatosan lehetlenné tette; a Bodrogban való „lubickolást” a KÖJÁL hivatalosan jelenleg is tiltja.

Ezért igen nagy jelentőségű volt, amikor az akkor még ön-

álló községnek számító Végárdón — miközben ásványkincsek után kutattak — az egyik mélyfúrásból 49 °C-os melegvíz tört elő. Ez 1959-ben történt, de a „természet ajándékának” részleges hasznosítására is — anyagi erő hiányában — csak 1961-62-ben került sor. Ekkor a lakosság — köztük az ifjúság — áldozatos társadalmi munkavállalásával megépült a most is működő első medence.

Erdekel bennünket az is, hogy milyen a jelenlegi medencék vize? Hány látogató keresi fel nyaranta a fürdőt? A látogatók milyen szolgáltatásokban részesülhetnek a fürdő területén?

Jelenleg két medence működik. Időközben ugyanis a fürdő üzemeltetését a Borsod megyei Vízművek vette át, s a „nagyok” medencéje mellé egy gyermek-medencét is építtetett. (Ezekben persze nemigen szabad úszni!) A fürdő vizét 1975-ben az egészségügyi miniszter ásványvíznek minősítette. (A medencékbe természetesen hideg vízzel elegyített, megfelelő hőmérsékletű keverék kerül.)

A fürdő látogatottsága egyre növekszik, s már elérte az évi 100 ezer főt. Sok cseh-szlovák állampolgár is felkeresi a strandot, mivel a határon túl — messze körzetben — egyetlen

melegvízű fürdő sem található.

A strandon többféle szolgáltatásban részesülhetnek a vendégek. A nappali fürdési lehetőségen kívül — a hét egyes napjain — esti fürdésre is van lehetőség. Emellett működik a helyi mgtsz-nek egy étterme, az ÁFÉSZ-nek egy pecsenyesütője (mindkettőben szeszes italt is árusítanak) s a Gyümölcs-szeszipari Vállalatnak egy üdítőital-elárusítóhelye. Ezenkívül gépkocsi-megőrző is van.

— A fürdő területén új földmunkák nyomai látszanak. Helytálló-e a hír, hogy olyan uszoda épül, amelyben úszóleckéket is lehet majd venni? Mikorra várható az új medence átadása?

— A Borsod megyei Vízművek és a Sárospataki városi Tanács VB között létrejött egyezség alapján — közös költséggel

vállalással — jelenleg egy harmadik medence is épül. Ez 16 méter széles és 25 méter hosszú lesz; tehát megfelelő méretű ahhoz, hogy benne Sárospatakon is megkezdődhessen az úszás oktatása. A medenceépítési munkálatok befejezési határideje ez év május 31. Utána következik majd a csövek bekötése; így az üzembehelyezés előreláthatólag a nyár folyamán történik meg.

Az anyagi lehetőségektől függetlenül, később a fürdő további bővítése is sorra kerül. Célunk az, hogy Végardón — a megyei településhálózat-fejlesztési terv alapján — Sárospatak „idegenforgalmi központ” szerepköréhez méltó melegfürdő alakuljon ki, lehetőleg a nem túlságosan távoli jövőben.

— Köszönjük a felvilágosítást.

Visszapillantó tükör

ŐRIZZÜK MEG SZUHAY MÁTYÁS EMLÉKÉT!

(Meditáció halálának 300. évfordulóján)

„Nincsen egy barátom
S vércsillogva látom
Utolsó kurucnak
Érdemeit csűf sorsát
Ott az árokpart alatt.
Nincsen Lengyelország,
Nincs hely a kurucnak
S jaj annak, ki megmaradt.”

„Az utolsó kuruc”-ról szól Ady-nak ez a szívbemarkoló versidézete. Olvasiakor én mégis az első kurucok egyikére: az egyenes jellemű, de sok megpróbáltatásnak kitett Szuhay Mátyásra gondolok. Miért? — tudakozhatná valaki. Talán azért, mert — bár a XVII. században híven szolgálta a „két pogány közt egy hazáért” folyó nemzeti küzdelem eszméjét — „csűf sors” volt az ő osztályrésze is. Lehet, hogy azért, mert az egyik „pogány”, a Habsburg-hatalom esküdt ellenségeként ő is megértette a hazafiság örök parancsát: „Itt élned, halnod kell!” Esetleg azért, mert ő sem csak a saját végzetének beteljesedését látta, hanem azt a veszélyt is, mely akkor minden igaz magyarra leselkedett, „ki megmaradt.”

De hát ki volt tulajdonképpen Szuhay Mátyás? — mered elem a nagy kérdés. A szakirodalom alig szól róla. Emléke eléggé a feledés homályába merült. A neve nálunk

is csak a híres pataki diákokról készített kimutatásokban szerepel... Ezért — halálának 300. évfordulóján — kegyeletos kötelesség, hogy legalább itt Szuhay Mátyásra irányítsam a jól megérdemelt figyelmet.

A szülei valaha Szuhafő községben szereztek birtokot; köznemesek voltak. Több gyermekük született; Mátyás, a középső fiú feltehetőleg 1618-ban.

Mivel jó eszűnek tartották, elhátározta a taníttatását. A Tiszán inneni Református Egyházkerület Tudományok Gyűjteményeiben levő legrégibb anyakönyv tanúsága szerint 1627.március 24-én 35-ös sorzámmal beírták nevét a „Catalogus nobilitum studentium Collegii Sárospatakiensis”-be. (Ennek éppen 350 éve!)

Valószínűleg 4 (de lehet, hogy több) évet töltött a pataki kollégiumban. Ez alatt az idő alatt alaposan kihasználta azt a tanulási lehetőséget, amelyet I. Rákóczi György erdélyi fejedelem biztosított a magyar nemesi ifjak számára.

Utána is hasznos dolgokkal foglalkozott: otthon fiatalon belekóstolt a gazdálkodásba, elsajátította a fegyverforgatást, megismerkedett a 3 részre szakított Magyarországon

érvényesülő politikával... Hogy érett fővel mit tett? Húsz éves korától fogva harcolt a törökök ellen. Fente a fogát a császáriakra, a császárpárti labancokra is. Ezért 1644-ben beállt abba a seregbe, amelyet Kemény János, I. Rákóczi György fővezére vezetett a Habsburgok ellen. Erdemei elismeréseként hamarosan tiszt lett...

II. Rákóczi Györgynek jó barátja volt. Elnyerte a kállói kapitányságot... De ki is tartott a fejedelem mellett! Amikor a lengyel trón megszerzésére irányuló erdélyi kísérlet balul ütött ki, némelyek elpártoltak II. Rákóczi Györgyötől, némelyek szembefordultak vele. Szuhay Mátyás azok közé a kevesek közé tartozott, akik 1658-ban — ameddig lehetett — az eleve reménytelennek látszó lippai csatában is a fejedelem oldalán harcoltak...

II. Rákóczi György halála után rövid időre a politikai küzdelmekbe vetette magát. Mint megyei követ, megjelent az 1662-es pozsonyi országgyűlésen. Fellépett a Habsburgok centralizációs törekvéseivel szemben. Szorgalmazta a vallás-szabadságot. Kiállt a nemesi alkotmány tiszteletben tartása mellett.

Minthogy szavainak nem volt fogantatja, a hozzá húzó protestáns rendekkel együtt kivonult az országgyűlésről. Ezek a rendek az elszenvedett sérelmeket kétszer is Szuhay Mátyás lakásán vitatták meg: május 11-én és május 16-án... Végül a protestáns követek Szuhay Mátyást országgyűlési vezérükké választották.

Szuhay azonban a politikai pályának hamarosan búcsút mondott. A szócsatánál többre becsülte a tettet... Ez magyarázza pl. azt, hogy 1666-ban miért lépett összekötetésbe a Wesselényi-összeesküvés résztvevőivel. Lehetőséget látott a gyors és határozott cselekvésre. De ez a tettvágy magyarázza azt is, hogy 1669-70-ben miért kapcsolódott be oly erőteljesen a felvidéki nemesi mozgalmakba. Alkalmat keresett a németellenes fellépés sürgetésére.

Szokatlanul nagy aktivitását a rendek azzal „honorálták”, hogy 1670. január 24-én — a kassai gyűlésen — kinevezték a felállítandó megyei lovas katonaság mustra- és fizetómesterének. Ő viszont úgy akarta a „háláját kimutatni”, hogy több helyen kifejtette gróf Stahremberg Rüdigernek, Tokaj császári várparancsnokának elfogatására vonatkozó terveit...

Stahremberget — aki Sárospatakon I. Rákóczi Ferencnél időzött — 1670. április 10-én el is fogták.

Sajnos, senkinek sem származott haszna belőle... (Jusson eszünkbe, hogy a Wesselényi-összeesküvés legismertebb alakjait: Nádasdy Ferencet, Frangepán Ferencet és Zrínyi Pétert e hó végén Bécsben, ill. Bécsújhelyen kivégezték; a nagyok közül csak I. Rákóczi Ferenc és Széchy Mária „úsza meg” a dolgot. S gondoljunk arra, hogy Pozsonyban ekkor vették fejét a felkelő Bónis Ferencnek, az egykori pataki diáknak is. Hazánkban pedig fokozódtak a német katonai zaklatások.)

Átmenetileg — másokhoz hasonlóan — Szuhay Mátyás is menekülni, bujdosni kényszerült. De rögtön kéznél volt, mikor a Partiumban, Erdély peremvidékén Teleky Mihály vezetésével kuruc szervezkedés kezdődött. Számítottak is órá: 1672 őszén már az egyik Kassa irányában támadó katonai egység parancsnokává nevezték ki.

Mint látható, Szuhay Mátyás pályafutása töretlen volt, akárcsak a jelleme. Elméjét élesítette Patakon; fegyvert fogott a „két pogány”, a török és a német ellen, amikor és ahol csak tehette. Politikai harcot is vívott az ország érdekében, ha másra nem volt mód... Mégsem szerette mindenki. Egyeseknek rosszul esett a szókémondása, a nyíltsága, az őszintesége. Mások számára szinte elviselhetetlen volt a magatartása, puritán, egy kissé zord, egy

kissé heves természete. Ismét másoknak nem tetszett akaratereje, elvhűsége, hazafias áldozatkészsége. Pedig nem a maga, hanem a népe igazát kereste. Nem önérdek vezérelte életútján, hanem a magyarság szolgálata. Nem hasznát, inkább kárát látta a nemzeti függetlenség kérdésében elfoglalt álláspontjának...

Magára vonta a kegyhajhász Habsburg-barátok, a megvetett labancok haragját. Ezért szántak neki „csúf sorsot”... A császáriak 7000 tallér vérdíjat tűztek ki a fejére. A kapzsi Barkóczy István bérnyakosai pedig keresni akartak: 1677 márciusában megrohanták Szuhay Mátyás Máramaros megyei házát, és megölték a bátor, nyakas kurucot.

Ez a tragikus esemény 300 évvel ezelőtt történt. De itt, a Rákóczi Gimnáziumban ma sem gondolhatunk közömbösen Szuhay Mátyásra, a Habsburg-abszolútizmus által elpusztított derék férfirra... Tudniillik ő nemcsak hű pataki diák volt, hanem jótévő is: életében két diák taníttatásának a költségeit vállalta a pataki kollégiumban.

Úgy érzem, jó ügyet szolgáltam azzal, hogy halálának 300. évfordulóján segítettem feleleveníteni, a mába átmenteni és a jövő számára megőrizni Szuhay Mátyás emlékét.

LUKÁCS GABRIELLA III. B

Tribün

TÓTHI IRÉN VERSEI*

A HOSSZÚ ÚT

Jönnek a villanó neonok
és kujtorgó falevelek
jönnek a vésett szívek
a padok jön a tűz is
a lehelet kéken ballag az ég
és görögnek a csillagok
és a szép csapat élén a semmibe gyalogolok

FOHÁSZ

Segíts vidáman élni énnekem,
Nevetni könnyedén a bánaton,
Kacagva futni télen a havon,
Lázba hozni esengő énekem.

Segíts, ha várod szerelmemet,
Magamnak én alig segíthetek.
Ezért van az is, hogy ha kérlelek,
Neked várom a jót magam helyett.

Szeretni jó, ha más is úgy szeret,
Ahogyan én; megért csak, és ölel,
Talán ismeri jól a kedvemet.

Ha fázik a kezem, hát rálehel,
Ha kéklík az ég, felém nevet,
Ha csintalan vagyok, ő megnevel.

KIVETETT

Te nem ismered
Tárlatokon csapzott haját
turkálja
Mélán bolyong
Kitérdelt nadrágján zsrírfolt
Fél kiló kenyér kezében
Arcára ráncokat vésett a gond
Lappangó halál van szemében

*A szerző iskolánk 1975-ös IV. B osztályában érettségizett; ígéretes tehetségű diákköltő volt. Most a debreceni KLTE másodéves magyar-angol szakos hallgatója. — Itt közölt verseit gimnazista korából őriztük meg.

Holmi

HÍREK

— 1977. február 18-án, 25-én és március 4-én iskolánkban sikeresen lebonyolítottuk az alapszervezeti és vezetőségválasztó KISZ-gyűléseket.

— 1977. február 23-án Pohánka Enikő II. B és Zeher Emese IV. A osztályos tanuló 2., illetve 3. helyezést ért el a királyhelmecei testvériskolában rendezett szavalóversenyen.

— Az idegen nyelvi munkaközösség, az orosz nyelvi munkaközösség és az UNESCO-kör 1977. március 12-én este a dísztermünkben nagy sikerű idegen nyelvi estet rendezett. A közös műsorban különösen jól szerepeltek a II. B és a IV. B osztályos tanulók, akiknek betanításában Miss Irene Sedler is részt vett.

— A FIN keretében március 15. alkalmából hangulatos iskolai ünnepélyt és koszorúzást rendeztünk. A gimnázium tanulói március 21-én de. bensőséges megemlékezésen, este fáklyás felvonuláson vettek részt. Április 4-ét, felszabadulásunk 32. évfordulóját egy szép műsoros összeállítással és az új KISZ-tagok fogadalomtételével köszöntötte a diákság.

— 1977. március 24-én dr. Kőrös Endre, az ELTE szervetlen és analitikai tanszékének tanára Japánban és Indiában vendégprofesszorként szerzett élményeiről nagy érdeklődést keltő vetítettképes beszámoló

tartott nálunk. — A professzor úr másnap délután a diákok, este a tanárok körében szakmai problémákról érkezett.

— 1977. március 25-én valamennyi KISZ-alapszervezetünk megvitatta és elfogadta az 1977-78. tanévi akcióprogramját.

— 1977. március 26-án a belső tornateremben iskolai KISZ-bizottságunk nagyszabású bált rendezett.

— 1977. március 28-án Kádas Sándor és Vörös József igazgató úr, valamint Dobay Béla és Köteles László tanár úr Királyhelmeceken a pedagógusnapon képviselte iskolánkat.

— A Kossuth Rádió 1977. április 2-án „Sulisajtó” című délelőtti műsorában érdemben foglalkozott a „Sárospataki Krónika”-val, és bőven idézett belőle.

— A tavaszi szünetben, 1977. április 5-én a gimnázium igazgatósága felvételi elbeszélgetésre hívta be azokat a most végző általános iskolai tanulókat, akik nálunk az angol II. tagozaton szeretnének tovább tanulni.

— 1977. április 22-én délután 15 KISZ-alapszervezetünk 90 küldötte küldöttgyűlésen vett részt a díszteremben.

HUMOR

A behívott apához így szól a tanár:

- Kedves szülő! A maga fia semmit sem tud...
- Hiszen éppen ezért járatom az iskolába.

- Csókolóztál már előttem is fiúval, Mancika?
- Nem. De nem értem, miért kérdi tőlem minden srác ugyanezt?

Évtizedekkel ezelőtt egy vidéki református paphoz beállít egy szegény diák, és éjszakai szállást kér.

— Szívesen adok — mondja a pap —, de mivel csak két szobám van és az egyikben én alszom a feleségemmel, mondd meg, hol akarsz inkább aludni: a gyerekszobában, vagy kint a tornácra?

A diák elfintorítja az orrát.

— A gyerekszobában? Akkor már inkább a tornácra alszom. Ebben maradnak.

Másnap reggel, amikor felébred a diák és a kúthoz megy mosakodni, egy gyönyörű, fiatal lányt lát ott.

— Kicsoda maga? — kérdezi.

— Én a pap gyermeke vagyok. És maga kicsoda?

— Én egy marha vagyok.

A fizikatanár faggatja Benő-két:

— Mi a különbség a villám és az elektromos áram között?

A fiú válaszol:

— Az, hogy a villám ingyen van, az áram meg nagyon sokba kerül.

Sárospataki Krónika

A sárospataki Rákóczi Gimnázium KISZ-szervezetének lapja

A kiadásért felelős: Kádas Sándor igazgató

Felelős szerkesztő: Dobay Béla gimnáziumi tanár

Diákszerkesztők: Berecz Lilla, Laczkó Tibor, Pohánka Enikő

Szabó Lívia és Zeher Emese

Eng. sz.: III/ISK/39/BO/1976 Borsodi Nyomda sárospataki telepe 77-3950 500 F. v.: Lesó Lajos